

Broj :

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI
INSTITUTA ZA MJERITELJSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2007. GODINU**

Sarajevo, lipanj 2008. godine

KAZALO

I.	MIŠLJENJE REVIZORA	3
II.	NALAZI I PREPORUKE	4
1.	Realizacija ranijih preporuka	4
2.	Sustav internih kontrola	4
2.1.	Planiranje i izvršenje proračuna	5
3.	Popis sredstava i izvora sredstava	5
4.	Usklađenost sa zakonima i pravilima	6
4.1.	Javne nabave	6
III.	KORESPONDENCIJA	7

Privitak : Tablica 1 'Izvršenje proračuna za 2007. godinu'

I. MIŠLJENJE REVIZORA

Temelj za reviziju

Na temelju Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH», broj: 12/06) izvršili smo reviziju finansijskih izvješća u **Institutu za mjeriteljstvo Bosne i Hercegovine** (u daljnjem tekstu: Institut) koji se odnose na godinu koja se završava 31.12.2007. (Bilanca stanja, Posebnih pregleda uz Bilancu stanja i Analize izvršenja proračuna).

Odgovornost menadžmenta/revizora

Rukovodstvo Instituta odgovorno je za pripremu finansijskih izvješća, zakonitost izvršenih transakcija i namjensko korištenje sredstava. Rukovodstvo je također odgovorno za uvođenje sustava internih kontrola kojima se osigurava pouzdano upravljanje javnim sredstvima. Naša odgovornost, kao vanjskog revizora, propisana je Zakonom o reviziji, standardima revizije i Etičkim kodeksom za revizore javnog sektora.

Sukladno tome, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome jesu li finansijska izvješća pouzdana i odražavaju li bilance u cijelosti rezultate izvršenja proračuna. Također, naša odgovornost je procijeniti primjenjuju li rukovoditelji Instituta zakone i propise, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene i ocijeniti finansijsko upravljanje, funkciju interne revizije i sustave internih kontrola.

Cilj i djelokrug revizije

Reviziju smo izvršili sukladno Revizijskim standardima Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – ISSAI i Međunarodnim standardima revizije. Revizija uključuje ispitivanje, na bazi izvršenih testiranja, dokaza koji su relevantni za iskazane iznose i objava u finansijskim izvješćima, te regularnost finansijskih transakcija koje su uključene u finansijska izvješća.

Revizija je planirana i izvršena tako da se dobiju informacije i objašnjenja koja smatramo nužnim za osiguravanje dostatnih dokaza koji pružaju razumno uvjerenje da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uzrokovane greškama, prijevarom ili drugim neregularnim radnjama i da su sredstva utrošena sukladno odobrenom proračunu i drugim propisima. Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za naše mišljenje.

Kvalifikacija se odnosi na sljedeće:

- 1.1. *Procedure javnih nabava nisu u svim slučajevima provedene sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama (vidjeti točku 4.1. Izvješća).*
- 1.2. *Popis sredstava i izvora sredstava za 2007. godinu nije u cijelosti izvršen sukladno računovodstvenim standardima i instrukciji Ministarstva financija i trezora BiH (vidjeti točku 3. Izvješća).*

Po našem mišljenju, finansijska izvješća Instituta za 2007. godinu prikazuju realno i istinito finansijsko stanje na dan 31. prosinac 2007. godine i sukladna su Pravilniku o finansijskom izvješćivanju i Pravilniku o računovodstvu institucija Bosne i Hercegovine.

U svim materijalno značajnim aspektima rashodi Instituta su upotrijebljeni za svrhe koje je odredio Parlament Bosne i Hercegovine i sukladni su relevantnim propisima, osim za moguće efekte koji su iskazani pod točkama 1.1. i 1.2. gore navedenim.

Sarajevo, lipanj 2008. godine

II. NALAZI I PREPORUKE

1. Realizacija ranijih preporuka

Institut je nastao transformacijom/podjelom Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine u tri nova instituta i to: Institut za standardizaciju, Institut za mjeriteljstvo i Institut za intelektualno vlasništvo. Transformacija/podjela je izvršena na dan 31.12.2006. godine. Nakon izvršene diobe i provedenih ostalih aktivnosti Institut je počeo s radom početkom 2007. godine.

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo za 2006. godinu o čemu je sastavljeno Izvješće o reviziji sa nalazima i preporukama. Izvješće je osim Institutu za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo dostavljen i novoformiranim institutima sa naznakom da preporuke navedene u Izvješću mogu biti iskorištene i u poslovanju novih instituta, kako bi se izbjeglo ponavljanje istih nepravilnosti.

S obzirom da je Institut počeo sa radom 01.01.2007. godine nije, sukladno odredbama članka 16. stavak 3. Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine, bio obavezan dostaviti odgovor Uredu za reviziju institucija BiH o poduzetim aktivnostima radi nadilaženja navedenih slabosti.

2. Sustav internih kontrola¹

Sustav internih kontrola podrazumijeva skup postupaka i mjera koje poduzima rukovodstvo u cilju osiguranja točnog i pravilnog evidentiranja financijskih transakcija, njihovu punu usklađenost sa zakonima, zaštitu imovine te efikasno, ekonomično i efektivno trošenje javnog novca. Izvršili smo ispitivanje sustava internih kontrola, administrativnih i računovodstvenih procedura i kvalitete financijskog upravljanja u Institutu. Cilj ovih ispitivanja je bio da se uvjerimo u kojoj mjeri su operativni ciljevi ostvareni i koliko su pouzdani podaci na kojima se baziraju godišnji financijska izvješća te je li financijsko upravljanje sukladno postojećim propisima.

Tijekom procesa revizije uočili smo da sustav internih kontrola nije na zadovoljavajućoj razini, nije izgrađen prema COSO modelu koji sadržava pet komponenti i ne pruža razumnu osnovu da će spriječiti i pravovremeno otkloniti moguće nepravilnosti i nedostatke. Također je ustanovljeno da nije, u skladu sa Zakonom o mjeriteljstvu BiH, oformljen Savjet o mjeriteljstvu koji bi pomogao u poboljšanju sustava internih kontrola i strateškom razvoju Instituta i mjeriteljstvu u Bosni i Hercegovini te doprinio harmonizaciji entitetskih sa državnim Zakonom. Uočene slabosti sustava internih kontrola se odnose na: nepopunjenost sistematizacije radnih mjesta u skladu sa Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji (rukovoditelji pojedinih sektora); planiranje proračuna rađeno prije formiranja Instituta (rađeno u starom Institutu za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo), što je imalo za posljedicu naknadno prestrukturiranje proračuna; nedostatan nadzor/kontrola nad izvršenjem proračuna; propuste vezano za primjenu Zakona o javnim nabavama i sl. Posljedica nedovoljno učinkovitog sustava internih kontrola može dovesti do povećanja rizika poslovanja kao i nenamjenskog korištenja proračunskih sredstava.

¹ Sukladno članku 13. stavak 2. Zakona o reviziji institucija Bosne i Hercegovine revizija ocjenjuje financijsko upravljanje, funkciju interne revizije i sustav internih kontrola o čemu ne izražava mišljenje već izvješćuje o uočenim slabostima.

Preporuka

Uvažavajući činjenicu da je ovo prva godina rada Instituta, kao samostalnog pravnog subjekta, smatramo kako rukovodstvo treba ubrzati aktivnosti na izgradnji sustava internih kontrola u skladu sa Vodičem za efikasne interne kontrole i COSO modelom sustava internih kontrola na bazi pet komponenti: kontrolno okruženje, procjena rizika, kontrolnih aktivnosti, informacija i komunikacija, monitoringa, a sve u cilju smanjenja rizika od eventualnih grešaka, prijevара i zloporaba u poslovanju.

2.1. Planiranje i izvršenje proračuna

Predviđena gornja granica rashoda Instituta za 2007. godinu iznosila je 1.500.000,00 KM. Proračun je odobren u ukupnom iznosu od 1.486.823 KM, a ostvaren u ukupnom iznosu od 1.447.883 KM ili 97%. Struktura sredstava po vrsti rashoda prikazana je u tablici 'Pregled planiranog i izvršenog proračuna za 2007. godinu', u privitku 1. Izvješća.

Izvješćivanje o izvršenju proračuna tijekom godine vrši se kvartalno iz pregleda rashoda proračuna po proračunskim pozicijama. Uočili smo kako sustav internih kontrola kod izvršenja proračuna nije u dovoljnoj mjeri učinkovit kada su u pitanju isplate na pojedinim stavkama proračuna kao npr. stimulacije i putni troškovi.

Stimulacije: Pojedinačno za tri uposlena isplaćena je stimulacija preko 20% (27,50%, 27,51% i 22,53%) u odnosu na njihova godišnja primanja, što nije sukladno odredbama Zakona o proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza BiH, članak 21. stavak 3. u kojem stoji da iznos pojedinačne godišnje stimulacije po uposlenom može iznositi maksimalno 20% njegove godišnje neto plaće.

Putni troškovi: Nalozi za službena putovanja se uglavnom ne pravdaju u propisanom roku od pet dana sukladno Odluci o načinu obračuna plaća i drugih naknada uposlenih u Vijeću ministara BiH, ministarstvima BiH i drugim institucijama i tijelima Vijeća ministara BiH. U pojedinim slučajevima se uz putne naloge ne prilaže poziv na službeni put od strane organizatora premda je iz naloga vidljivo da organizator snosi troškove smještaja i putovanja. Dalje, ne postoji Knjiga putnih naloga, kao osnova za efikasnu kontrolu ovih troškova.

Preporuka

Potrebno je osigurati efikasan nadzor nad izvršenjem proračuna posebno u dijelu navedenih troškova te osigurati poštivanje Odluke Vijeća ministara o vremenu pravljanja putnih naloga. Također je potrebno osigurati poziv za službeni put u inozemstvo iz kojeg je vidljivo tko snosi troškove smještaja i putovanja, kako bi obračun troškova bio točan i ispravan.

3. Popis sredstava i izvora sredstava²

Popis sredstava i izvora sredstava za 2007. godinu nije izvršen sukladno računovodstvenim standardima i instrukcijom Ministarstva financija i trezora BiH. Skrećemo pozornost na utvrđene nepravilnosti:

² Svrha popisa jeste da se na osnovu stvarnog stanja uskladi knjigovodstveno stanje sredstava i njihovih izvora, knjiženjem razlika odnosno viškova i manjkova i tako osiguraju realni podaci u računovodstvenim iskazima godišnjeg obračuna. Popis doprinosi da u godišnjem finansijskom izvješću bude iskazan istinit i fer pregled sredstava, obveza i potraživanja pod uslovom da se isti izvrši sukladno propisima, što po mišljenju revizije nije bio slučaj sa izvršenim popisom u Institutu.

Stalna sredstva-gradevine: U poslovnim knjigama Instituta, poslovna zgrada površine cca 280 m² u vrijednosti od 6.317,00 KM se vodi po knjigovodstvenoj vrijednosti što je značajno ispod njene fer vrijednosti. Još uvijek nije vršeno utvrđivanje fer vrijednosti kako to zahtijeva MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema. Reviziji nije prezentirana dokumentacija o vlasništvu nad nekretninama koje Institut iskazuje u svojim poslovnim knjigama.

Obveze: Popisna komisija je djelomično popisala neizmirene obveze Instituta na dan 31.12.2007. godine. Ukupne kratkoročne obveze prema podacima iz glavne knjige iznose 131.471,86 KM i u odnosu na inventurno stanje veće su za 68.445,89 KM. Navedena razlika se odnosi na: plaće za redovan rad u iznosu 27.598,49 KM, naknada na plaće u iznosu 4.458,51 KM, poreze i doprinose na plaće u iznosu 23.098,60 KM i ostale obveze prema djelatnicima u iznosu 8.105,29 KM. Ova konta popisna komisija nije popisala. Također, popis obveza prema dobavljačima nije izvršen po broju računa, datumu računa i iznosu računa po svakom dobavljaču.

Preporuka:

Institut je dužan pokrenuti inicijativu za rješavanje statusa građevinskih objekata. Također je dužan, sukladno zahtjevima gore navedenog standarda, pristupiti utvrđivanju, a onda i iskazivanju fer vrijednosti stalnih sredstava.

4. Usklađenost sa zakonima i propisima

4.1. Javne nabave

Utvrđeno je da sustav internih kontrola kod procesa nabava nije uspostavljen na način da je osiguran nadzor i kontrola u svim fazama procesa nabave, od samog planiranja nabava do praćenja izvršenja zaključenih ugovora. Skrećemo vam pozornost na nedostatke i propuste u procesima nabava koje smo zabilježili tijekom obavljanja revizije.

- Za pojedine nabave roba i usluga nije provedena procedura izbora dobavljača sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama nego su nabave vršene od dobavljača iz prethodnih godina, npr.: Institut nije proveo proceduru izbora dobavljača za usluge avio prijevoza i goriva. Troškovi prijevoza u inozemstvu javnim sredstvima u 2007. godini iznosili su 12.430,80 KM., a troškovi benzina i dizela 5.232,04 KM.
- Za stručne usluge vezane za uvođenje sustava upravljanja kvalitetom u laboratoriji za plemenite metale nije provedena procedura izbora dobavljača sukladno Zakonu o javnim nabavama premda su troškovi temeljem toga iznosili 7.371,00 KM. Korištene su usluge dobavljača «Qualitas» koji je izabran direktnim sporazumom.
- Institut je proveo proceduru izbora povremenih suradnika iz oblasti mjeriteljstva (stručne usluge) otvorenim postupkom (lot 1: Izrada studija, strategija razvoja, projekata i analiza u cilju izgradnje mjeriteljskog sustava u BiH, lot 2: Prevođenje međunarodnih ugovora, propisa i normativnih dokumenata). Konstatirane su sljedeće nepravilnosti: u Odluci o pokretanju postupka nabave nije navedena procijenjena vrijednost nabave; tenderska dokumentacija nije pripremljena; utvrđeni su kriteriji (reference u oblasti mjeriteljstva 60%, cijena 25%, dokazi o profesionalnoj sposobnosti 15%) za dodjelu ugovora, ali nije bilo evaluacije ponuda u skladu sa predviđenim kriterijima; donesena je odluka o zaključivanju okvirnih sporazuma koji nisu potpisani; na temelju provedene procedure izabrani su svi ponuđači (i fizičke i pravne osobe) koje su dostavile potpune i pravovremene ponude - tako je formirana lista od 50 potencijalnih kvalificiranih kandidata koje će Institut po potrebi angažirati za određene poslove.

Revizija je mišljenja da se u ovom slučaju radi o specifičnoj vrsti usluga koje nisu decidno regulirane Zakonom o javnim nabavama te da je bilo potrebno tražiti mišljenje Agencije za javne nabave BiH.

- Testiranjem procedure izbora dobavljača za laboratorijsku opremu (lot 2 - susceptometar za određivanje magnetizma kod tegova, lot - 3 komparatori za masu) utvrđeno je da je izabranom dobavljaču «Saratorijus Libra Elektronik» d.o.o. Sarajevo ugovorena roba plaćena unaprijed u prosincu 2007. Ugovorom je određeno da se plaćanje izvrši u roku od 30 dana od dana isporuke. Roba za navedene lotove je isporučena 22.01.2008.

Preporuka

Institut treba izvršiti analizu propusta u procedurama javnih nabava kako bi se, u cilju zakonitog i transparentnog trošenja javnih sredstava, dosljedno poštivale sve odredbe Zakona o javnim nabavama. Također, sugeriramo da se za sve nejasnoće i dvojbe tijekom provedbe procedura nabava konsultira Agencija za javne nabave BiH.

III. KORESPONDENCIJA

Institutu je uručen Nacrt izvješća o reviziji za 2007. godinu na razmatranje i dostavljanje eventualnih novih dokaza i komentara na nalaze revizije.

U ostavljenom roku od 15 dana, Institut nije dostavio komentare na nalaze sadržane u Nacrtu izvješća o reviziji. Po tom osnovu ovo Izvješće predstavlja konačno izvješće dostavljeno klijentu bez korekcija u odnosu na Nacrt izvješća o reviziji.

Sarajevo, lipanj 2008. godine

**ZAMJENIK GLAVNOG
REVIZORA**

mr. Dragan Kulina

GLAVNI REVIZOR

M.P.
Milenko Šego